

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๓๐๔/๑๓๖๒

สค.

ลง : กนธ.

รับที่ : ๕5773/64

19 พ.ค. 2564 เวลา 14.15 น.

กระทรวงศึกษาธิการ

๓๑๙ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต

กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๑๖๘๐๗ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี

๒. ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และเอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๑ ชุด

๓. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. และเอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ได้ขอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดส่งรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เอกสารสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น หลักฐานการรับฟังความคิดเห็น และหลักฐานการเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. แล้วส่งเอกสารและหลักฐานดังกล่าว พร้อมทั้งแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบสาระสำคัญ และกรอบระยะเวลาในการจัดทำกฎหมายลำดับรองของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเสร็จแล้วทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี เพื่อจะได้เสนอคณะกรรมการต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ ขอเสนอเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. มาเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๒) รวมทั้งสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการ (กระทรวงศึกษาธิการ) ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะกรรมการด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

โดยที่มาตรา ๕๔ และมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ อีกทั้งจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การจัดการระบบการศึกษาของประเทศ

/จำเป็นต้อง...

จำเป็นต้องสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ความหลากหลายของการจัดการศึกษา และเพิ่มการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาชน ภาคเอกชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ยกย่องคุณภาพการศึกษา สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนสร้างเสริมให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาลของระบบการศึกษา จึงสมควรมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในอนาคตของประเทศ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. รวม ๒ ฉบับ ต่อไป โดยให้นำผลการพิจารณาความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวกับนโยบายของคณะรัฐมนตรี ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และนำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (นายดิเรก พรสีมา กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๕๐๖ คน เป็นผู้เสนอ) ไปประกอบการพิจารณา แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยด่วนต่อไป

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๑) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ตามที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเสนอ

๒) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ

๓) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. รวม ๒ ฉบับ ต่อไป โดยให้นำผลการพิจารณาความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวกับนโยบายของคณะรัฐมนตรี ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และนำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (นายดิเรก พรสีมา กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๕๐๖ คน เป็นผู้เสนอ) ไปประกอบการพิจารณา แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยด่วนต่อไป

๔) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องจัดตั้งหน่วยงานใหม่

๕) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ (เรื่อง การชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ) ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ (เรื่อง การขอจัดตั้ง หน่วยงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ) และ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ (เรื่อง การมอบอำนาจการแบ่งส่วนราชการภายในกรม)

๑.๓ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

๑) กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อตรวจพิจารณาร่างตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๒) กระทรวงศึกษาธิการได้ทำหนังสือยืนยันร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๔๘๘/๒๕๖๔) และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. (ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๔๘๙/๒๕๖๔) ต่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๔

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๔ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ อีกทั้งจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การจัดการระบบการศึกษาของประเทศจำเป็นต้องสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ความหลากหลายของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพิ่มการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาชน ภาคเอกชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ยกระดับคุณภาพการศึกษา สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนสร้างเสริมให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาลของระบบการศึกษา และมาตรา ๒๕๘ จ. กำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก จัดให้มีกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู และการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

ประกอบกับเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่า "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" โดยที่การศึกษามีกรอบการพิจารณา ครอบคลุมทั้งการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ การศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง และการศึกษาตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นสิ่งที่จำเป็นตลอดอายุขัยทุกช่วงชีวิต การศึกษาจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทุกยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาคนที่มีความสามารถกระทำตามยุทธศาสตร์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ อย่างไรก็ตามการศึกษาจะมีความสำคัญมาก สำหรับยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งได้วางแนวทางในการปฏิรูปไว้ ดังนี้คือ "การวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นเป้าหมายในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า โดยคนไทยในอนาคตต้องเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนักรบนวัตกรรม นักคิด และผู้ประกอบการ บนฐานของการรู้คุณค่าความเป็นไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีสุขภาวะที่ดีซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดี

อยู่ใน “วิถี” การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวทันการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้วรวมถึงพัฒนาส่งเสริม และรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศให้มีจำนวนเพียงพอที่จะผลักดันการเติบโตบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรมและการปฏิรูประบบเสริมสร้างความรอบรู้และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเองพร้อมกับการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็นการวางรากฐานการส่งต่อเด็กที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพการสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็งภายใน ๕ ปี และทำต่อเนื่อง รวมทั้งเน้นการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศที่หลากหลาย การสร้างสมรรถนะในการแข่งขัน และมีทักษะที่หลากหลาย (Multi-skills) มากขึ้น

นอกจากตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญดังกล่าวแล้ว ในการวางระบบการจัดการศึกษาตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ... และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ได้คำนึงถึงยุทธศาสตร์ชาติเป็นสำคัญเพื่อให้การศึกษาตอบสนองการพัฒนาคนตามที่รัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติกำหนดไว้ ดังนั้น การวางระบบการศึกษาจึงตอบสนองยุทธศาสตร์ทั้งยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

อีกทั้งร่างกฎหมายทั้งสองฉบับยังมีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับหลักการและแนวทางของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาอีกด้วยจึงจำเป็นต้องเสนอรื้อเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

สืบเนื่องจากคำปรารภของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กล่าวถึงสภาพปัญหาการบริหารราชการแผ่นดินที่ประสบปัญหาในการพัฒนาประเทศ แม้ได้มีการยกเลิก แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศใช้รัฐธรรมนูญเพื่อจัดระเบียบการปกครองให้เหมาะสมหลายครั้ง แต่การปกครองก็มิได้มีเสถียรภาพหรือราบรื่นเรียบร้อยเพราะยังคงประสบปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ บางครั้งเป็นวิกฤติทางรัฐธรรมนูญที่หาทางออกไม่ได้ เหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่มีผู้ไม่นำพาหรือไม่นับถือยำเกรงกฎเกณฑ์การปกครองบ้านเมืองทุจริตฉ้อฉลหรือบิดเบือนอำนาจ หรือขาดความตระหนักสำนึกรับผิดชอบต่อประเทศชาติและประชาชนจนทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นผล ซึ่งจำต้องป้องกันและแก้ไขด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการบังคับใช้กฎหมาย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม นอกจากจะให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาแล้ว ในมาตรา ๕๔ ได้กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ

ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตนให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนหรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวและมาตรา ๒๕๘ จ. กำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก จัดให้มีกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู และการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถได้เรียนตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

ดังนั้นการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งโดยพื้นฐานมาจากคน จึงต้องใช้กลไกด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเร่งด่วน และจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และครบวงจรโดยมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และเห็นผลโดยเร็ว และเป็นรูปธรรมโดยอาศัยหลักธรรมาภิบาลเป็นกลไกสำคัญในการสร้างดุลยภาพของการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๔.๑ สาระข้อเท็จจริงของเรื่อง

● ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เป็นธรรมนูญทางการศึกษาที่เป็นกฎหมายกลางและใช้บังคับกับการศึกษาที่มีอยู่ในทุกที่ทุกหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งมีสาระสำคัญที่ตอบสนองความต้องการของเด็ก เยาวชน และประชาชนให้ได้รับการศึกษาและการพัฒนาตนเองตามความต้องการ ตามความถนัด และมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต โดยสรุปสาระสำคัญประกอบด้วย

๑) การปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงหรือให้ผู้เรียนมี “สมรรถนะ” ในแต่ละช่วงวัย ซึ่งแบ่งออกเป็น ๗ ช่วงวัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว สาระของร่างกฎหมายฉบับนี้จึงเน้นการปรับระบบการบริหารและจัดการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันโดยเฉพาะของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักด้านการศึกษา ให้สามารถบริหารและจัดการศึกษาไปสู่เป้าหมายของร่างกฎหมาย โดยเน้นให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานศึกษาและครู ได้แก่ กำหนดหลักการความเป็นอิสระและคล่องตัวของสถานศึกษาซึ่งเอื้อต่อการที่สถานศึกษาสามารถสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาและการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน

ให้เป็นการ ...

ให้เป็นการศึกษาเชิงรุก (active learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามช่วงวัย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และการสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาตั้งแต่ปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาที่ตอบสนองเป้าหมายของผู้เรียน กำหนดให้มีสถาบันพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนที่สร้างความเข้มแข็งทางวิชาการให้สถานศึกษา การปฏิรูประบบการผลิต การคัดกรอง และการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง รวมถึงได้รับความคุ้มครองด้านสิทธิประโยชน์ ตลอดจนมีธรรมาภิบาลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษาเช่นกัน

๒) การปฏิรูปการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต โดยสาระของร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดในหลากหลายประเด็นเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้บุคคลทุกช่วงวัยและทุกอาชีพใส่ใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต อาทิเช่น กำหนดให้มีระบบการเทียบเคียง เทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อให้บุคคลทุกช่วงวัยมีสมรรถนะที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศ และวิกฤตอื่นๆ เช่น วิกฤตจากภัยธรรมชาติ การแพร่ระบาดของโรค เป็นต้น วางหลักการที่เคารพความยืดหยุ่น หลากหลาย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในหลากหลายมิติ

๓) กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ให้มีหน้าที่และอำนาจในการวางกลไกการจัดทำและกำกับเชิงนโยบายด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการบริหารทรัพยากรด้านการศึกษามีประสิทธิภาพผ่านแผนการศึกษาแห่งชาติที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งกำหนดให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติลงสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องตามความต้องการและจุดแข็งของแต่ละจังหวัดที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะการดำเนินงานภายใต้กรอบหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้มิติของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยมุ่งไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ หลักการ และแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ

๔) การปฏิรูปการศึกษาประเด็นอื่น ๆ

ระบบการศึกษา การอาชีวศึกษา และมีประเด็นอีกเป็นจำนวนมากที่ต้องได้รับการปฏิรูป หรือปรับแก้ ซึ่งได้วางหลักการไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และจะกำหนดการดำเนินการไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาต่อไป

• ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ถือเป็นร่างกฎหมายที่เป็นการขยายหลักการของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ในประเด็นของการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต โดยมีสาระสำคัญที่วางหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ใน ๓ ด้าน ได้แก่ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ โดยกำหนดให้มีกรมส่งเสริมการเรียนรู้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อการดำเนินการดังกล่าว บรรลุผลตามหลักการของร่างกฎหมายดังกล่าว

๔.๒ รายละเอียดขั้นตอนของการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ว่าได้ดำเนินการมาแล้วอย่างไร

๑) กระทรวงศึกษาธิการได้ทำหนังสือส่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ร่างตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๒) กระทรวงศึกษาธิการได้ทำหนังสือยืนยันร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจสอบพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๔๘๘/๒๕๖๔) และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. (ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจสอบพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๔๘๙/๒๕๖๔) ต่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๔

๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานฯ และช่องทางอื่น ในช่วงเวลาระหว่างการตรวจสอบพิจารณา เพื่อนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว ซึ่งวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้จัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยบุคคลทั่วไปผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (www.krisdika.go.th) และเปิดโอกาสให้ส่งความคิดเห็นมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นจำนวน สองรอบ คือ รอบที่หนึ่ง ตั้งแต่วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ จนถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒ และรอบที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จนถึงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔ ส่วนร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้รับฟังความคิดเห็นระหว่างการตรวจสอบพิจารณา ตามเว็บไซต์ www.krisdika.go.th ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ - จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีผู้เข้าสู่สาระของร่างกฎหมายแต่ไม่มีผู้แสดงความคิดเห็นต่อร่างแต่อย่างใด

๔.๓ ข้อกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่ให้อำนาจส่วนราชการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๕๔ ประกอบมาตรา ๒๕๘ จ.ด้านการศึกษา

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

๑) กระทรวงศึกษาธิการขอเรียนว่า ได้ตรวจสอบความเหมาะสมและความจำเป็นในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ว่าจะเป็นกลไกให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติเป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข และนำพาประเทศไทยไปสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน” ตามที่กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของประเทศไทยในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบกับวิกฤตทางการเมือง วิกฤตทางสังคม ซึ่งสาเหตุหนึ่งเกิดจากที่มีผู้ไม่นำพาหรือไม่นับถือยำเกรงกฎเกณฑ์การปกครองบ้านเมืองทุจริตฉ้อฉลหรือบิดเบือนอำนาจ หรือขาดความตระหนักสำนึกรับผิดชอบต่อประเทศชาติและประชาชน จนทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นผล ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งมาจากวิกฤตทางด้านการศึกษาของประเทศ ดังปรากฏในความตอนหนึ่งของคำปรารภซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่า “...ซึ่งจำต้องป้องกันและแก้ไขด้วยการปฏิรูปการศึกษา...” เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามวิกฤตต่าง ๆ ไปได้ตามมาตรา ๒๕๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปประเทศไว้อย่างชัดเจน

๒) เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ได้ยกสถานะของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ซึ่งเป็นส่วนงานระดับสำนักในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการขึ้นเป็นกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะต้องดำเนินการขอจัดตั้งส่วนราชการเสนอคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวง และสำนักงาน ก.พ.ร.ตามมติคณะรัฐมนตรี แต่เนื่องจากขณะนี้ อยู่ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งอาจไม่สามารถดำเนินการได้ ประกอบกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. มีหลักการที่มีความสำคัญที่ทำให้การดำเนินการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๔ บรรลุผล และเป็นกฎหมายปฏิรูปการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับหลักการของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่กระทรวงศึกษาธิการ

จะต้องขอยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ (เรื่อง การชักซ้อมความ
เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ) ในการเสนอเรื่องนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวตรีนุช เทียนทอง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๒๓๔๘ (รพจน์, ญัฐิกา) ๐๘๖ ๙๗๑-๓๑๓๕ , ๐๘๘ ๖๕๐-๗๗๔๑)

โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๒๗๗๕ , ๐ ๒๒๔๓ ๒๗๖๗